

Czy (i ewentualnie w jakim zakresie) platformy internetowe oferujące wysokiej jakości darmowe usługi konsumentom, takie jak np. wyszukiwarki internetowe, media społecznościowe czy platformy handlu elektronicznego mogą zaszkodzić konkurencji? Gospodarka cyfrowa doprowadziła do rozwoju nowych rynków, które wpłynęły na całe społeczeństwo. Wzrost i znaczenie platform internetowych został powszechnie uznany, a ich rola w społeczeństwie została poddana dogłębnej ocenie przez organy regulacyjne w całej Unii Europejskiej. W 2014 r. szacowano, że wartość platform internetowych w Europie wynosi 26 miliardów dolarów, wartość zakupów dokonywanych w 28 państwach członkowskich Unii na tych platformach wynosiła ponad 270 miliardów dolarów, natomiast szacunkowa wartość oszczędzonego czasu na robieniu tych zakupów na platformach wynosiła ponad 140 miliardów dolarów. Pomimo jednak tego, że dynamiczne interakcje rynkowe w gospodarce cyfrowej mogą nasilić konkurencję w sposób zwiększający dobrobyt konsumentów (m.in. poprzez zwiększenie przejrzystości rynku lub niższych kosztów wyszukiwania i dokonywania transakcji), istnieją obawy, że najbardziej popularne platformy internetowe mają tendencje do bycia „cyfrowymi gigantami” posiadającymi znaczną siłę rynkową. Platformy te osiągnęły bowiem znaczące udziały rynkowe w stosunkowo krótkim czasie. Są one na szczycie listy najczęściej odwiedzanych stron internetowych na świecie, z wyszukiwarkami, mediami społecznościowymi i platformami e-commerce jako najczęściej odwiedzanymi typami platform. Przy tak znacznym wzroście ich wykorzystania niewątpliwie będzie coraz więcej okazji wymagających egzekwowania przepisów prawa konkurencji w celu przeciwdziałania potencjalnym antykonkurencyjnym konsekwencjom wynikającym z posiadania tak silnej pozycji rynkowej.

W związku z powyższym, w ramach tego projektu zbadam, w jaki sposób istniejące narzędzia i koncepcje prawa konkurencji mogą zapewnić czerpanie korzyści wynikających z innowacji platform internetowych i bezpłatnych usług online, a jednocześnie łagodzić związane z tym ryzyko ograniczenia konkurencji. Wskażę również, że platformy internetowe posiadają specyficzne cechy, które czynią je wyjątkowymi i wciąż kwestionowanymi na gruncie przepisów prawa konkurencji. Organy antymonopolowe, egzekwujące te przepisy, stoją bowiem w obliczu wielu wyzwań, w szczególności w odniesieniu do etapów i instrumentów analitycznych stosowanych do oceny rynku właściwego i pozycji dominującej, poczynając od definicji danego rynku cyfrowego, po której następuje analiza siły rynkowej i ustalenie zachowań antykonkurencyjnych. Stawiana jest hipoteza badawcza mówiąca, że chociaż platformy internetowe mają specyficzne cechy, które muszą być brane pod uwagę w analizie prawa konkurencji, to jednak narzędzia używane do wyznaczania rynku właściwego oraz oceny pozycji dominującej są wystarczająco elastyczne, aby odpowiednio stosować je do tego rodzaju usług. Temat projektu zyskuje coraz bardziej na znaczeniu w praktyce prawa konkurencji i leży u podstaw niektórych najważniejszych spraw w ostatnim czasie. W czerwcu 2017 r. Komisja Europejska nałożyła na Google rekordową karę w wysokości 2,42 mld euro za nadużywanie swojej pozycji jako dominującej wyszukiwarki na rynku wyszukiwarek, promując w wynikach wyszukiwania własną porównywarke cenową i obniżając pozycję ofert konkurentów.

Aby zrealizować powyższy cel, zbadane zostaną hipotetyczne scenariusze nadużycia pozycji dominującej, zaczerpnięte z literatury (prawniczej i ekonomicznej), własnych obserwacji oraz działalności organów antymonopolowych. Badania skupią się na analizie darmowych usług internetowych oraz rywalizacji przedsiębiorców w oparciu o inne czynniki niż cena (tzw. konkurencja pozacenowa). Pomimo że wyniki przeprowadzonych badań będą mogły być zastosowane do wielu rynków cyfrowych szczególna uwaga zostanie poświęcona trzem z nich – wyszukiwarkom internetowym, mediom społecznościowym oraz usługom handlu elektronicznego. Wybór ten jest podyktowany ogromną rolą tych darmowych usług w gospodarce cyfrowej. W pierwszej kolejności zdefiniowane zostaną wybrane rynki cyfrowe oraz opracowane zostaną hipotetyczne scenariusze pozacenowych praktyk rynkowych, mogących stanowić nadużycie pozycji dominującej. Następnie zbadane zostanie, czy (i ewentualnie w jaki sposób) klasyczne narzędzia oraz koncepcje prawa antymonopolowego mogą mieć zastosowanie do ww. rynków i praktyk. Prace będą polegały na określeniu bieżącego stanu wiedzy (*state of play*) jako punktu wyjściowego do podejmowanych badań, a następnie wskazaniu propozycji mechanizmów i metod rozwiązujących istniejących problemów. Wstępne wyniki badań wskazały, że ww. platformy mogą nadużywać swojej siły rynkowej w szczególności poprzez tworzenie barier wejścia na rynek, przenoszenie (transferowanie) siły rynkowej na inne, sąsiadujące rynki oraz poprzez uniemożliwienie konkurentom uzyskania dostępu do istotnych informacji, danych lub zasobów z antykonkurencyjnych powodów.